

INFOPARLAMENT 2021

Vegyes képet mutat a pandémia digitalizációs hatása

Sokszínű Magyarország társadalmának és gazdaságának digitalizációs térképe a pandémia okozta megrázkódtatás után. Sor került nagy előrelépésekre, ezek a sokszor emlegetett több éves ugrások, de bizonyos részadatok azt mutatják, nem mindenhol sikerült áttörést elérni. A szélesebb hazai szakma előtt most az a feladat áll, hogy fenntartsa és jó irányba állítsa a lendületet.

A tavalyi Infoparlament a Covid-járvány sokkhatásairól és az azokra adott válaszokról szóló elsősorban – az ideiglenes, még mindig online eseményen már több lehetőség volt a tapasztalatok és a hosszú távú hatások elemzésére is. A krízis ugyanis mélyreható változásokat indított el, amelyek lehetőséget adnak a gazdasági és társadalmi viszonyok hosszú távú átalakítására.

Csak a forgalom nőtt

A digitális technológiák felértékelődése számos mutatóban tetten érhető volt – ugyanakkor az örvendetes fejlemények mellett elszalasztott lehetőségek is kirajzolódnak, fogalmazott előadásában *Solymár Károly Balázs*, az ITM digitalizációért felelős helyettes államtitkára.

Így például a távközlés területén 2019 márciusa és 2021 márciusa között csak 7,35 százalékkal nőtt a szélessávú vezetékes internet-előfizetések száma. Ezen belül viszont dinamikus, több mint 38 százalékkal emelkedett az optikai hálózati csatlakozások (FTTx) száma. A hálózatok most még bírták a megnövekedett terhelést, de a jövő hálózatának optikai alapúnak kell lennie, ha azt akarjuk, hogy még több felhasználót és még nagyobb adatforgalmat is ki tudjon szolgálni, vonta le a következtetést *Solymár Károly Balázs*.

Hasonló kettősség volt megfigyelhető a mobilinternet terén is. A teljes adatforgalom 35 százalékkal nőtt, az egy lakossági SIM-kártyára eső forgalom pedig ennél is többel, 42,8 százalékkal. Mindezt azonban a meglévő előfizetők hozták össze, új előfizetők gyakorlatilag nem léptek piacra – a mobil szélessávú internetpenetráció már jó másfél éve megrekedt az 50 százalék körüli szinten.

Saját eszközökkel állta a sarat az oktatás

A digitális oktatásba kényszerülők túlnyomó többsége saját laptopot vagy tabletet használt a tanításban való részvételre, alig 4 százalék volt azok aránya, akik az iskolától vagy más forrásból kaptak eszközt. Érthető módon óriási ugrás következett be az online oktatási platformok használatában. A Kréta rendszerben megduplázódott a tanári és szülői belépések száma, a kiadott házi feladatok száma pedig 61 ezerről 174 ezerre nőtt. Később *Maruzsa Zoltán*, az EMMI köznevelésért felelős államtitkára ezt még kiegészítette annyival, hogy volt mire építkezni, infrastruktúra, tartalmak és online platformok terén is, de minden téren szükség volt komoly fejlesztésekre. Ezeket – például a digitális kollaborációs teret a Krétában vagy a digitális pedagógiai módszertani eljárások gyűjteményét – sikerült megvalósítani, de tisztán látszanak a továbblépés szükséges irányai is.

Ennek megvalósítására az európai RRF (Recovery and Resilience Facility, Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz) keretében egy nagyjából 190 milliárd forintos ágazati projekt indul. 2021 és 2026 között várhatóan 560 ezer tanuló és 55 ezer pedagógusi IT-eszközt adnak át, interaktív, digitális tartalmakat hoznak létre, a digitális oktatást, kollaborációt támogató formákat (tantermek, online platformok) fejlesztenek, mesterséges intelligencia alapú eszközcsomagokat biztosítanak az iskoláknak és ösztönzik a pedagógusokat a digitális módszertanok alkalmazására.

Nagyobb kosár ugyanannyi kézben

A tavalyi lezárások hatása leginkább az online kereskedelem alakulásában mutatkozott meg. A korábbi években megszokott 16-18 százalékos bővüléssel szemben 2020-ban 45 százalékkal, 909 milliárd forintra nőtt belföldi bruttó online kiskereskedelmi forgalom – idézte a GKI Digital adatait *Solymár Károly Balázs*, az ITM helyettes államtitkára. Mindezt saját vállalatának adataival *Bíró Pál*, a Google hazai vezetője is alá tudta támasztani. Az online vásárlásra irányuló keresések globálisan a kétszeresére nőttek, de Magyarországon még ennél is nagyobb arányú volt az emelkedés.

Szinte minden mutatóban fejlődött az online kereskedelem. A vásárlások száma 37 százalékkal emelkedett (52,5 millióra), az átlagos bruttó kosárérték pedig meghaladta a 17 ezer forintot. Az átlagos vásárló évente több mint 15 alkalommal vásárolt, és közel 270 ezer forintot költött el a magyar webshopokban. De a kép mégsem teljesen felhőtlen. Az online vásárlók száma csak minimálisan, 80 ezer fővel bővült, elérve a 3,38 milliót. „Az igazi eredmény az lett volna, ha még több embert sikerült volna bevonni az online vásárlásba és a szolgáltatások használatába”, mondta *Solymár Károly Balázs*.

Még több felhasználó kell

Az e-közigazgatási szolgáltatásokat igénybe vevők aránya 10 százalékkal nőtt, így az internetező felnőtt lakosság közel 65 százaléka intézi közügyeit online. A felmérések szerint az új felhasználók 85-90 százaléka a pandémia elmúltával is megmarad az online csatornák használatánál, ami a használati arányok 8,5 százalékos tartós bővülését jelenheti. Ami igazán megugrott, az az online kiskereskedelem. *(Lásd fenti, keretes írásunkat!)*

Szintén valamilyen formában és mértékben meg fog maradni az otthoni munkavégzés. 2020-ban az elmúlt tíz év 2,9 százalékos átlagának háromszorosára, 8,6 százalékra nőtt a távmunkában dolgozók aránya. A csúcson, 2020 májusában, 17 százalék fölött volt az arány, amely ősszel 5,5 százalékra esett vissza, hogy a harmadik hullám idején, idén márciusban ismét 16 százalék közelébe emelkedjen. *Solymár Károly Balázs* szerint a vállalatok a jövőben egyfajta hibrid jellegű munkavégzésre fognak áttérni, megtartva a home office előnyös aspektusait. A pandémia hatásait összegezve a helyettes államtitkár úgy fogalmazott, hogy bizonyos területeken (például az oktatásban) sikerült lebontani a gátakat. Ettől még nem lehet elégedetten hátradólni, mert nem sikerült nagyszámú több felhasználót bevonni a digitális szolgáltatások világába, az emelkedés sokkal inkább annak köszönhető, hogy a meglévő felhasználók nagymértékben fokozták az aktivitásukat.

Vezetékes, szélessávú internet-előfizetések alakulása (ezer fő)

	2019. március	2019. szeptember	2020. március	2020. szeptember	2021. március
Összes vezetékes	2735	2784	2841	2882	2936
FTTx	754	818	890	960	1045

FORRÁS: NMIH

A mobilinternet-forgalom alakulása

		2019 Q4	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4
Lakossági	Internetforgalmat bonyolító lakossági SIM (millió db)	4,90	5,10	5,00	5,00	5,00
	Egy lakossági SIM-kártyára jutó havi adatforgalom (gigabájt)	3,40	3,90	4,70	4,50	4,80
Nem lakossági	Internetforgalmat bonyolító SIM (millió db)	1,60	1,62	1,65	1,64	1,62
	Egy SIM-kártyára jutó havi adatforgalom (gigabájt)	2,70	2,80	3,00	3,30	3,00

FORRÁS: NIHH

Adatgazdaságot a pénzügyekben is

Ami a digitális pénzügyi szolgáltatásokat, a fintech-világot illeti, a Covid nem annyira új trendeket hozott, mint inkább felerősítette a meglévőket. Az online banki szolgáltatásokat igénybe vevők aránya mindössze 2,2 százalékkal nőtt Magyarországon, de ennek oka a viszonylag magas bázis is. Az internetező felnőtt lakoságnak ugyanis több mint 70 százaléka már a járvány előtt is rendszeresen használt e-banking szolgáltatásokat. A járványhelyzet globális szinten is fokozta az eddig is érezhető digitalizációt – egészítette ki a képet előadásában *Kandrács Csaba*, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke. Olyan szolgáltatások is megjelennek a digitális térben, amelyeket korábban elképzelhetetlennek tartottak, és átalakulóban van a szektor piaci dinamikája is. A fintech-vállalkozásokra már nem úgy tekintenek, mint amelyek elsöprik a bankokat. A továbbra is meglévő versengés mellett inkább a partneri, beszállítói viszony erősödik. Ezzel együtt a big tech cégek „személyében” új szereplők is megjelentek a színen, amelyek pusztán a piaci erejükénél fogva tudnak számottevő piaci szeletet kihalászni maguknak, elsősor-

ban a pénzforgalmi területen. Mindezek hatására új üzleti stratégiák és modellek születnek, előtérbe kerülnek a nyitott ökoszisztéma alapú működési formák és a személyre szabott megoldások.

Kandrács Csaba felhívta a figyelmet, hogy a hatékony közadat-gazdálkodás és a megfelelő adatbázisok valós idejű összekapcsolása a pénzügyi területen is elengedhetetlen a digitalizáció sikeréhez. Példaként a jelzálog-hitelezést hozta fel. Nem egy országban 24 óra alatt lehet jelzálog alapú hitelhez jutni, miközben Magyarországon egy-két hónapig is eltarthat a folyamat. „Hiába létezik például az energiabesorolásról szóló adatbázis, ha az nem érhető el a hitelintézetek számára, gyakorlatilag lehetetlen egy jól célzott zöld lakásprogramot indítani”, fogalmazott az MNB alelnöke.

FORRÁS: SAFTYTECH.AI

FORRÁS: TECNICA/SREINDAS/ES

Szemléletbeli váltás kell a kkv-knál

Régóta fennálló és eltűnni nem akaró hiányossága a magyar gazdaságnak, hogy a vállalkozások zömét adó kkv-k körében meglehetősen alacsony szinten stagnál a digitalizáció mértéke. Ennek számos okát azonosították a digitális gazdaságról rendezett kerekasztal résztvevői. *Soltész Attila*, az Infotér elnöke szerint az egyik ok a generációváltás: a rendszerváltáskor vállalkozni kezdett első generáció mostanában megy nyugdíjba, és adja át a stafétabotot az utódoknak. Ugyanakkor a fiatalabbak körében is megfigyelhető egy kettősség: míg a magánéletben sokan és sokféleképpen használják a digitális technológiákat, ezeket nem viszik át vállalkozásaikba, mondta *Gulyás László*, az EIT Digital szakmai vezetője.

Létezik egyfajta konzervativizmus a magyar vállalkozókban, erősítette meg *Christopher Mattheisen*, a Microsoft Magyarország ügyvezető igazgatója is. Senki nem akar „kísérleti nyúl” lenni, elsőként bevezetni egy technológiát, ezért nincs is kereslet az összetettebb

megoldások iránt. Mivel pedig (majdnem) mindenki így tesz, nincs nyomás a vetélytársak részéről sem. Amíg a modern IT-megoldások hiánya nem okoz tényleges versenyhátrányt, addig nem érzik kényszerítve magukat a fejlesztésre.

A járványhelyzet valamelyest segített ezen: többen felismerték, hogy a digitális technológiák nem luxust jelentenek, hanem a túlélés eszközei. Ezt a hullámot most kellene meglovagolni, mégpedig célzott programokkal.

Kelemen Csaba, az ITM főosztály-vezetője több lehetőséget is említett. Az egyik ilyen a Modern Vállalkozások Programjának (az MVP-nek) folytatása, de túllépve a korábbi szinten. „Nem elég beszélni a digitalizációról, hanem a konkrét eredményeket kell kézzelfoghatóan bemutatni. Digitális élményközpontokat kell létrehozni a piaci szereplők segítségével, ahol a vállalkozók testközelből is láthatják a működő megoldások előnyeit”, mondta. Mivel a mikro-vállalkozások és a lakossági szegmens között nagy az átfedés, az egyik területre kifejlesztett megoldások, programok működhetnek a másikonál is. *Soltész Attila* ehhez még annyit tett hozzá, hogy a források biztosítása mellett olyan mechanizmusokat is ki kellene alakítani (például tanácsadók alkalmazásával), amelyek garantálják a megvalósítás minőségét, a beruházás hosszú távú megtérülését.

Schopp Attila

Újabb pénzcseppek nyílnak

Az Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) hazai felhasználásának kiemelt célja a digitális átmenettel járó kihívásokra és lehetőségekre való felkészültség növelése, mondta Varga Judit igazságügyi miniszter. Az RRF-ből vissza nem térítendő támogatás formájában 2511 milliárd forint jut Magyarországnak, amit kilenc nemzetstratégiai cél mentén kívánnak felhasználni. A teljes összeg közel negyedét, 580 milliárd forintot fordítják digitalizációs fejlesztésekre. Ebből az egészségügyre 200 milliárd forintot szánnak, például az ellátási folyamatok digitalizálására, lakossági e-health funkciók megvalósítására vagy mobil appok fejlesztésére; további 190 milliárd forint pedig a közoktatásnak jut.